

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΒΥΡΩΝΟΣ

Ιανουάριος - Ιούνιος 2024

31

Τεύχος

Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

Συνάντηση

Με τον Χριστό αλλά και με τους συνανθρώπους μας

Το Ενοριακό Ψηφιακό μας Περιοδικό

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝΟΣ & ΥΜΗΤΤΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:

Μητροπολιτικός Ιερός Ναός Αγίας Τριάδος Βύρωνος

Κορυτσάς 1 & Κωνσταντιλιέρη, 162 31 Βύρωνας, Τηλ. 210 7660 859

www.agiatriadavyrona.gr, e-mail: agia_triada@hotmail.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Αιδεσ. Πρωτοπρεσβύτερος Στέφανος Κωστόπουλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ.....3

Η εν Χριστώ ζωή και η διαρκής μετοχή στο Χριστό

Η εν Χριστώ ζωή ενός εκάστου και η διαρκής μετοχή στο Χριστό πραγματοποιείται δια των ιερών μυστηρίων[1]. Ο πιστός ενώνεται μαζί Του δια της ενεργού μετοχής του στα μυστήρια, που τελούνται εν Πνεύματι Αγίω και πρωτίστως δια της Θείας Ευχαριστίας[2]. Αυτό το γεγονός καταδεικνύει ότι η φύση και ολόκληρη η δομή της Εκκλησίας είναι μυστηριακή, μιας και η εκκλησιαστική κοινότητα ζεί, λειτουργεί, ευαγγελίζεται και γνωστοποιεί την ενότητά της δια των μυστηρίων της[4]. Δι' αυτών βιώνει κάποιος ότι είναι ενεργό μέλος της και η οικείωση του σωτηριώδους έργου του Χριστού, η χριστοποίηση και εν τέλει η σωτηρία[5] πραγματώνονται απ' όλους κι από τον κάθε ένα δια της μετοχής του στα ζωοποιά μυστήρια της Εκκλησίας Του[6].

Ωστόσο, αξίζει να τονισθεί ότι η επενέργεια των ιερών μυστηρίων δεν αποτελεί μια μηχανική, μαγική ή μυστικιστική διαδικασία[7], αλλά είναι απόρροια της ανθρωπίνης συνεργείας, όπου η χάρις του Θεού[8] ενεργεί κατά το βαθμό δεκτικότητας ενός εκάστου[9], όχι απλώς και μόνον δια της προσωπικής παρουσίας, αλλά δια της ελευθέρας βουλήσεως, της συνειδητής ενεργούς μετοχής και βιώσεως της αληθείας και της «κατ'

επίγνωσιν»[10] πίστεως[11]. Γι' αυτό και τα ιερά μυστήρια δεν είναι μεμονωμένες τελετές, αλλά η φανέρωση της καινής ζωής της Εκκλησίας, συναπαρτίζοντας την λειτουργική ζωή[12], που βρίσκει την κύρια έκφραση και πλήρωσή της στη Θεία Ευχαριστία[13], στη θεία κοινωνία[14] που είναι το κέντρο και ο σκοπός όλων των μυστηρίων[15], καθώς και η πηγή όλων των εκκλησιαστικών λειτουργημάτων, μιας και οι πιστοί της θείας κοινωνίας μετέχουν της θεωμένης ανθρωπίνης φύσεως[16], η οποία έχει θεωθεί στην υποστατική ένωση του Λόγου[17].

Αυτός είναι και ο λόγος που όλες σχεδόν οι εκκλησιαστικές ακολουθίες αποτελούν προπαρασκευή ή επέκταση του μυστηρίου της Ευχαριστίας, από το οποίο πηγάζει ένα πλήθος ιερών ακολουθιών[18] που εκφράζει την προσωπική και κοινωνική ζωή όλων των μελών της Εκκλησίας[19]. Έτσι ο κάθε πιστός που εισέρχεται μέσα στην Εκκλησία δια του βαπτίσματος[20], δια του οποίου αναγεννάται εν Πνεύματι Αγίω[21], συμμετέχει στον θάνατο και την ανάσταση του Χριστού[22]. Κάθε μυστήριο και κάθε πράξη της Εκκλησίας σημαίνει θάνατο και ανάσταση[23].

Η συγκεκριμένη εκκλησιολογική εμπειρία γίνεται εν τέλει αισθητή πραγματικότητα σε κάθε τόπο και χρόνο, τόσο δια της τελέσεως όσο και της εν συνειδήσει και εν αισθήσει μετοχής του πιστού στα μυστήρια[24]. Αυτές ακριβώς οι μυστηριακές φανερώσεις και λειτουργίες του σώματος του Χριστού[25] είναι τα μέσα και ο τρόπος, δια των οποίων ο κάθε ένας ενώνεται τον Χριστό, γενόμενος οργανικό μέλος του σώματός Του, συγκροτώντας και αυξάνοντας τον θεσμό της Εκκλησίας, δια της ενεργοποίησεως και ισχυροποίησεως των χαρισμάτων του[26], επιτυγχάνοντας έτσι «τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἀλλοίωσιν»[27].

Παραπομπές:

[1] Για την «Εκκλησία ως μετοχή Θεού και τα μυστήριά της» κατά τον άγιο Ειρηναίο, επίσκοπο Λυώνος, βλ. Σκουτέρη Κ. Β., 1998, σσ. 383-392.

[2] (Μαυρόπουλου, 2017, σσ. 255-256). Είναι αδύνατον να υπάρξει Εκκλησία χωρίς τη Θεία Ευχαριστία και Ευχαριστία εκτός της Εκκλησίας. Δι' αυτής της αλληλένδετης σχέσεως αποκαλύπτεται ο εκκλησιολογικός χαρακτήρας της Ευχαριστίας και ο ευχαριστιακός χαρακτήρας της

Εκκλησίας., βλ. Α. Αντωνόπουλου, & Γ. Ν. Φίλια, «Εκκλησία», Μεγάλη Ορθόδοξη Χριστιανική Εγκυκλοπαίδεια, Στρατηγικές Εκδόσεις Ε.Π.Ε., τ. 6, Αθήνα, 2012, σ. 493.

[3] Περισσότερα για την Εκκλησία ως σημειομένη εν τοις μυστηρίοις βλ. Τσίγκου, 2017, σσ. 416-423.

[4] Κλασική είναι η διατύπωση του Νικολάου Καβάσιλα, σύμφωνα με την οποία η Εκκλησία φανερώνεται, σηματοδοτείται και εκφράζει την πραγματική ταυτότητά της στα ιερά μυστήρια. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι: «Ἡ Εκκλησία ὡς σῶμα Χριστοῦ σημαίνεται ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ διατῶν μυστηρίων σῶμα οὐσα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους», Καβάσιλα Νικολάου, Ἑρμηνεία τῆς θείας λειτουργίας, S. Salaville. SC 4bis, 37-38 (PG 150, 452 CD).

[5] Κατά τον Καθηγητή της Δογματικής Νικόλαο Ξεξάκη «η όλη ζωή της Εκκλησίας, της οποίας βασική αποστολή είναι η σωτηρία του ανθρώπου, διέπεται και ρυθμίζεται από τη χάρη και ευλογία του Τριαδικού Θεού, δηλαδή από τις τρεις θείες υποστάσεις, λόγω της ομοουσιότητάς τους...Τούτο δηλώνει και η εκφώνηση με την οποία αρχίζει η Ορθόδοξη Λειτουργία: “ευλογημένη η βασιλεία του Πατρός, και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος» βλ. Ξεξάκη, Ορθόδοξη Δογματική Θεολογία, 2012, σ. 275.

[6] Τσίγκου, 2017, σσ. 365-367.

[7] Βλ. Ματσούκα Ν. Α., Δογματική και Συμβολική Θεολογία Β' Έκθεση της ορθόδοξης πίστης σε αντιπαράθεση με τη δυτική χριστιανοσύνη, 2016, σσ. 465-466, 468.

[8] Θεία Χάρις, θεία Δωρεά και θείο Χάρισμα ονομάζεται η παρουσία του Θεού, βλ. Μαυρόπουλου, 2017, σ. 278.

[9] Η μία θεία ενέργεια πληθύνεται ενικώς και μερίζεται αμερίστως. Βλ. Μπούλοβιτς (Ιερομ), 1983, σσ. 124-139, 469.

[10] Η «κατ' επίγνωσιν» πίστη όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός είναι η «άπολυπραγμόνητος συγκατάθεσις», βλ. Δαμασκηνού Ιωάννου, Έκδοσις ακριβής της ορθοδόξου πίστεως, Kotter II,

18719-20 (PG 94, 1128D).

[11] Κατά τον καθηγητή της Δογματικής Νικόλαο Ξιώνη, «η πίστη και το βάπτισμα αποτελούν το θεμέλιο της εν Χριστώ υιοθεσίας, γι' αυτό και η άρνηση του Αγίου Πνεύματος (βλασφημία) δηλώνει κυρίως την απιστία του ανθρώπου και τη διακοπή της κοινωνίας με το Θεό, την απόρριψη του βαπτίσματος και την επιστροφή του ανθρώπου στον υλικό τρόπο σκέψης και ζωής» βλ. Ξιώνη Ν. Ρ., Περί του Αγίου Πνεύματος ότι και Θεός και εκ Θεού κατά φύσιν, 2018, σ. 332. Και αλλού αναφέρει ότι «η πίστη δεν είναι τίποτα άλλο παρά η χαρισματική γνώση της αληθείας, η οποία απελευθερώνει τον άνθρωπο από από την κοσμική αντίληψη των πραγμάτων και οδηγεί στη βεβαιότητα των ελπιζομένων αγαθών.» βλ. Ξιώνη Ρ. Νικ., «Η νόσος της αμαρτίας και η εν Χριστώ θεραπεία της-Το μυστήριο του Ιερού Ευχελαίου» στο Οιακοστρόφιον Τιμητικός Τόμος Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σύρου-Τήνου κ. Δωροθέου Β' επί τη δεκαετηρίδι της αρχιερατείας αυτού (2001-2011). (σ. 641). Καρακουλάκης Ευδ. (Αρχιμ.) (Επιμ.). Ιερά Νήσος Τήνος: Επτάλοφος Α.Β.Ε.Ε., 2013, σ. 560.

[12] Αυτός είναι και βασικός λόγος που ο άγιος Ιγνάτιος Αντιοχείας προτρέπει τα μέλη του εκκλησιαστικού σώματος να συνάζονται «πυκνότερον επί το αυτό» για την Ευχαριστία και τη δοξολογία, καθώς και για την προστασία από τις δαιμονικές δυνάμεις. Βλ. Σκουτέρη Κ. Β., 1998, σσ. 191, 201.

[13] Βλ. Μαυρόπουλου, 2017, σ. 258. Αναλυτικές επισημάνσεις περί του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας βλ. Αλφέγιεφ, 2014, σσ. 240-255. Κατά τον καθηγητή της Λειτουργικής Γεώργιο Φίλια, ο οποίος προσεγγίζει ερμηνευτικά την Μυσταγωγία στα τμήματα της Θείας Λειτουργίας διαπιστώνει ότι: «ο Μάξιμος προεκτείνει την εσχατολογική ερμηνεία των τμημάτων της Θ. Λειτουργίας από την περιγραφή της μελλοντικής ομοιότητας των πιστών με τους αγγέλους στην περιγραφή της ενώσεως των πιστών με το Θεό. Έτσι, μέσα από τη Θ. Λειτουργία κορυφώνεται η κατάδειξη του ελέους του Θεού προς τον άνθρωπο, τον οποίο ο Θεός σταδιακώς ανάγει προς την πλήρη ενότητα μαζί Του.», βλ. Φίλια, Γ. Ν. (2016). Λειτουργική-«Η Θεία Ευχαριστία (μέχρι τον 15ο αι.)» (Τόμ. II). Αθήνα: ΓΡΗΓΟΡΗ, σ. 450.

[14] Κατά τον άγιο Συμεών, αρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης, «η Κοινωνία είναι η ένωση Θεού με ημάς, θέωσις ιδική μας, αγιασμός, χάριτος πλήρωσις, έλλαμψις, εμπόδιον παντός εναντίου, χορηγία παντός καλού• και τι άλλο; Παρά Θεού σύγκρισις, ήγουν ένωσις και κοινωνία. Αυτή είναι το μυστήριο μυστηρίων, αγίων αγιασμός, και ούτως άγιον αγίων και των τελετών όλων τελετή και εξουσιαστής των τελετών και τελεστική• επειδή και ο μόνος τελετάρχης του Θεού λόγος την έκαμεν αυτήν και την παρέδωκε και αυτός είναι αυτή η τελετή και μας την παρέδωσεν αυτήν δια να μένη με ημάς.», βλ. Συμεών Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τα άπαντα, 2001, σσ. 105-106.

[15] Αξιοσημείωτο είναι ότι κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες όλα τα μυστήρια αποτελούσαν προεκτάσεις της Θείας Ευχαριστίας, κάτι που τα καθιστούσε αρρήκτως συναθρομένα και συνδεδεμένα λειτουργικώς μαζί της. Στην μεταγενέστερη εποχή μέχρι τη σήμερα μόνον το μυστήριο της ιερωσύνης εξακολουθεί να παραμένει αρρήκτως συνδεδεμένο και τελούμενο στη διάρκεια της Θείας Ευχαριστίας βλ. Τσίγκου, 2017, σ. 418. Περισσότερα περί του θέματος τούτου βλ. Μιλόσεβιτς, Ν. (2001). Η θεία Ευχαριστία ως κέντρον της θείας λατρείας. Η σύνδεσις των μυστηρίων μετά της θείας λατρείας. Θεσσαλονίκη: Πουρναρά.

[16] Για την θέωση της ανθρωπίνης φύσεως του Χριστού, βλ. Γιαννόπουλου, 2014, σσ. 474-484. Όπως επισημαίνει ο επίσκοπος Εφέσου, άγιος Μάρκος ο Ευγενικός, «όχι μόνον η μεταβολή και ο καθαγιασμός, αλλά και αυτή η μετάληψις των ήδη αγιασθέντων Τιμίων Δώρων, δηλαδή η υπό του ανθρώπου εισδοχή αυτών, τελεσιουργείται δια της χάριτος και καθιστάμεθα κοινωνοί της θεοποιού θείας χάριτος, και ουδόλως της υποστάσεως ή της ουσίας του Χριστού. Το Σώμα του Χριστού, «το καθ' υπόστασιν ενωθέν» Αυτώ, υπάρχει αδιαίρετον και αδιαχώριστον της Αυτού Υποστάσεως και Θεότητος, πλήν όμως εμείς κοινωνούμεν του «πρωτοτύπου» τούτου Σώματος και Αίματος και γινόμεθα έτσι όχι μία υπόστασις ή μία ουσία μετά του Κυρίου, αλλ' «ένσῶμα και ένπνεῦμα» μετ' Αυτού, γενόμενοι «σύσσωμοι» και «ομαίμονες» προς Αυτόν, επ' ουδενί λόγω συναποβαίνομεν ομοούσιοι ή «ομοιοϋπόστατοι» προς Αυτόν, αλλά γινόμεθα «ναός τοῦ Ἁγίου Πνεῦματος» τουτέστιν κατοικητήριον της

χάριτος.» Βλ. Μπούλοβιτς (Ιερομ), Ε. (1983). Το μυστήριο της εν τη αγία Τριάδι διακρίσεως της θείας ουσίας και ενεργείας κατά τον άγιον Μάρκον τον Ευγενικόν. Θεσσαλονίκη: Πατριαρχικών Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, σ. 321.

[17] Βλ. Μπαϊραχτάρη, 2010, σσ. 89-90; Καραλή, 2017, σσ. 106-123.

[18] Όλα αναγνωρίζονται ως μυστήρια μέσα στη ζωή της Εκκλησίας και απλώς περιγράφονται ως προς τα αποτελέσματά τους. Συνεπώς κατά την ορθόδοξη παράδοση (ως και τον 14ο αιώνα) δεν παρουσιάζεται καμία αρίθμηση των μυστηρίων, και μάλιστα αρίθμηση σε επτά. Για τον σχολαστικό καθορισμό των μυστηρίων σε επτά βλ. Ματσούκα Ν. Α., Δογματική και Συμβολική Θεολογία Β' Έκθεση της ορθόδοξης πίστης σε αντιπαράθεση με τη δυτική χριστιανοσύνη, 2016, σσ. 471-474.

[19] Βλ. Μαυρόπουλου, 2017, σσ. 255-258; Τσίγκου, 2017, σσ. 417-419.

[20] Η ένταξη στο σώμα της Εκκλησίας πραγματώνεται κατεξοχήν δια του μυστηρίου του Βαπτίσματος. Βλ. (Σκουτέρη Κ. Β., 1998, σσ. 139-140, 198-200, 264-265; Μαυρόπουλου, 2017, σσ. 253, 258). Αναλυτικά για το Βάπτισμα κατά την μετά την Κ.Δ. εποχή έως του Δ' αιώνας βλ. Φίλια, Γ. (2006). Λειτουργική (Τόμ. Ι). Αθήνα: Γρηγόρη, σ. 290 κ. ε.

[21] Βλ. Ξιώνη Ν. Ρ., Περί του Αγίου Πνεύματος ότι και Θεός και εκ Θεού κατά φύσιν, 2018, σ. 332.

[22] Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο καθηγητής Κωνσταντίνος Σκουτέρης, «η Εκκλησία του Χριστού συνδέεται απ' ευθείας με το μυστήριο του θείου πάθους.» βλ. Σκουτέρη Κ. Β., 1998, σ. 152; Φίλια Γ. , Λειτουργική, 2006, σ. 389.

[23] Καραλή, 2017, σ. 245.

[24] Ο όσιος Πορφύριος ο Καυσοκαλυβίτης επισημαίνει ότι: «Αληθινοί χριστιανοί είμαστε, όταν αισθανόμαστε βαθιά ότι είμαστε μέλη του μυστικού σώματος του Χριστού, της Εκκλησίας, με μία συνεχή σχέση αγάπης• όταν ζούμε ενωμένοι εν Χριστώ, δηλαδή όταν ζούμε την ενότητα μέσα στην Εκκλησία Του με το αίσθημα του ενός.» βλ. Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου (2017). «Περί Εκκλησίας» στο Βίος και Λόγοι (14η εκδ.).

Χανιά: Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Χρυσοπηγής, σ. 219.

[25]Πορφυρίου, 2017, σ. 218; Ματσούκα Ν. Α., Δογματική και Συμβολική Θεολογία Γ' Ανακεφαλαίωση και Αγαθοτοπία. Έκθεση του οικουμενικού χαρακτήρα της χριστιανικής διδασκαλίας, 2016, σσ. 261-262.

[26]Τσίγκου, 2017, σσ. 421-423.

[27]Γρηγορίου Νύσσης, Προς Ολύμπιον, Περί τελειότητας, Jaeger, VIII, 1, 213 (ΒΕΠΕΣ 69, 9424-25).

ΚΑΙ ΤΩ ΘΕΩ ΔΟΞΑ

Ευχαριστούμε θερμά τον Σεβασμιωτάτο Ποιμενάρχη μας

κ.κ. Δανιήλ,

που από την πρώτη στιγμή αγκάλιασε και στήριξε την
έκδοση του Ψηφιακού Περιοδικού της Ενορίας μας.